

Decadència i crisi de legitimitat

Per què l'abdicació ara? Perquè era inevitable i perquè com més tard pitjor. Hi ha mals irreparables; que no milloren amb el temps; que només es deterioren. La situació era insostenible. I no admetia filigranes ni dilacions. ¿Hi hauria hagut algun altre moment més oportú? ¿Algun de més adequat per mantenir l'engranatge rovellat en funcionament? Posterior segur que no. La monarquia espanyola ja fa alguns anys que llisca pel tobogan, precipitant-se. Potser en algun moment anterior el cercle de silencis clamorosos i la reiteració de les fabulacions adulatòries haurien facilitat el sosteniment d'una "bona reputació" tan artificiosa. Encara que els seus fonaments fossin tan poc decorosos.

Potser abans de les caceres i els escàndols més cridaners –i abans de la crisi– la gent s'hauria empassat l'ham amb més ingenuïtat. I el relleu reial hauria pogut prendre, en clau espanyola, algun altre sentit. Sobre tot si, sense les urgències d'ara, algun *amic* demòcrata de debò hagués plantejat que, si es volia donar continuïtat a la monarquia, era imprescindible buscar una nova font de legitimitat que no fos la designació franquista. La monarquia espanyola té molts pecats originals acumulats. Remots i recents. I la seva filiació franquista no va quedar expiada per la intervenció del rei arran d'un cop d'estat que encara projecta moltes ombres i suscita molt diverses interpretacions. Una nova coronació, ara, calculada per eludir altra vegada el debat públic sobre la forma d'estat, és un reflex defensiu que condemna la institució monàrquica: fa evident que és absolutament anacrònica i incapaç d'obtenir un suport democràtic autèntic.

L'abdicació és el punt final d'un assaig –potser inicialment enginyós però fracassat– i un intent desespe-

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

rat per prolongar-lo. L'abdicació tanca el cicle de la Transició i revela la veritable naturalesa del pacte constitucional: no es van canviar totes les canonades principals del vell estat; algunes només es van envoltar amb cinta autoadhesiva. L'abdicació és l'exhalació fatigada d'una decadència. Hi ha una idea central d'Espanya que connecta la remota ambició imperial del segle XVI –la de les possessions conquerides i evangelitzades on el sol no arribava a pondre's mai– amb les pretensions franquistes de la unitat de destí i la reserva espiritual; i amb l'arrogància d'un Aznar milhomes que buscava un lloc entre els grans actors de la globalització. Durant el regnat que s'acaba, enmig dels avenços innegables respecte al marc de la dictadura i els beneficis immediats de la incorporació econòmica a Europa, hi ha hagut a Espanya més nostàlgia del passat que projecte de futur. Mentre la dreta ha mantingut les concepcions providencialistes del passat, l'esquerra domesticada, acomodada a l'alternança en el poder, ha anat renunciant a qualsevol

En les polítiques de l'Estat es fa tothora present el pes d'una trajectòria històrica plena de ressonàncies autoritàries

vel·leïtat transformadora de futur. No s'ha refet el projecte d'estat nació. I de la manca de projecte n'han dit estabilitat.

El sistema polític i institucional espanyol i el seu model econòmic i social han naufragat. I millorar el màrqueting de la marca Espanya no serà suficient. En les polítiques de l'Estat es fa tothora present el pes d'una trajectòria històrica plena de ressonàncies autoritàries, uniformitzadores i antimodernes. Malgrat alguns miratges, som davant la decadència d'un estat permanentment disposat a recórrer a la imposició. És la decadència del model de complaciments de la Transició i d'una generació política crepuscular impregnada d'un oficialisme mediocre, burocratitzat, presoner del dictat dels grans grups econòmics. La decadència d'una casta potinera, afectada per la corrupció, sensible a totes les pressions excepte les populars, opaca, completament allunyada de la ciutadania. La decadència d'una oligarquia arrapada a un estat que li ha servit per protegir privilegis i enriquir-se, a través dels contractes públics, de les regulacions a mida, de les pantalles de defraudació fiscal.

Aquestes decadències combiades afecten i empitjoren la situació catalana, sens dubte, i fan més urgent reorientar-la. Però la realitat catalana i el seu centre de gravetat polític són lluny de l'abast de les maniobres de distracció que acompanyaran el canvi de rei. La desalienació i desafecció catalana respecte a aquest tema són irreversibles. El procés i el calendari cap a la democràcia i la sobirania es mantindran inalterables. Ningú podrà participar en cap operació d'enginyeria institucional o constitucional en nom de Catalunya fins que el poble no s'hagi pronunciat sobre el seu futur. I el consens implícit en l'horitzó de la independència és que només hi ha un model d'estat català concebible: la República.